

Zeitschrift: Hochparterre : Zeitschrift für Architektur und Design
Herausgeber: Hochparterre
Band: 28 (2015)
Heft: [12]: Warschau Mitte = Warszawa ródmiecie

Artikel: Den Kulturpalast verweben = Zintegrowa Paac Kultury z miastem
Autor: Schregenberger, Thomas
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-595448>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

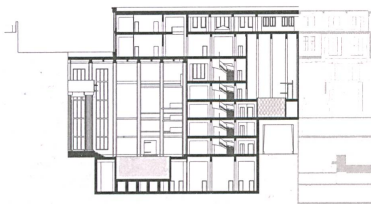
L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 11.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

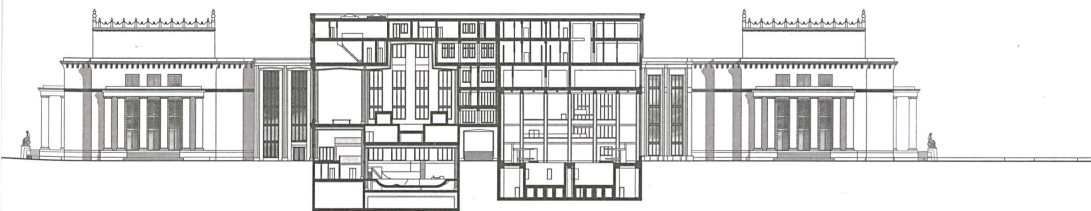
Stellenweise ist die Verzahnung von Alt und Neu so eng, dass die Palast-Aussenfassade zu einer Innenfassade wird. | *Miejscami połączenia między nową zabudową a Pałacem zostały tak zaprojektowane, że zewnętrzne elewacje wieżowca stają się wewnętrznymi.* Projekt: Johannes Gadient

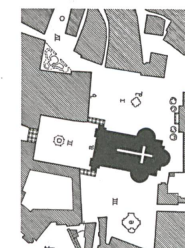
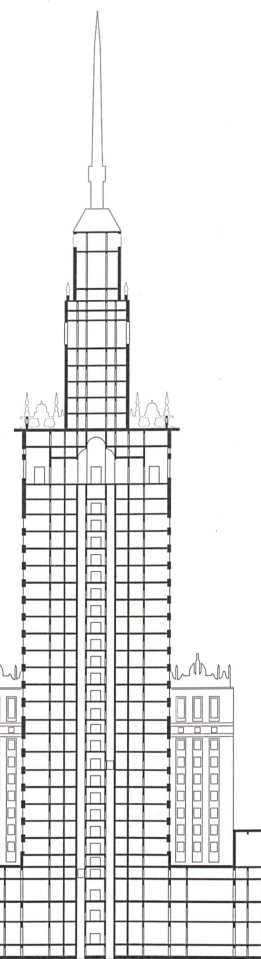
Einige Neubauten schliessen direkt an den Palast an, nehmen dessen Massstäblichkeit auf und brechen so die Monumentalität. | *Niektóre budynki przylegają bezpośrednio do skrzydeł Pałacu, odzwierciedlając ich skalę, a jednocześnie przełamując monumentalny charakter.* Projekt: Dominique Beer

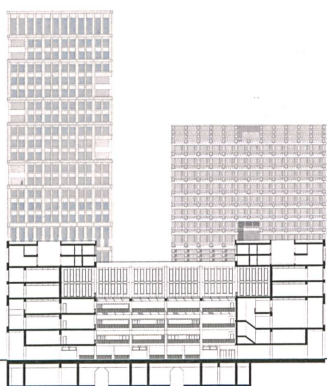
Vielfältige Verbindungen: baulich zwischen dem Neubau und dem Sockelbau des Kulturpalastes, gestalterisch zwischen dem Neubau und dem Turm. | *Nowa zabudowa nawiązuje kubaturą do cokołu, a opracowaniem fasady do wieży PKiN.* Projekt: Johannes Gadient

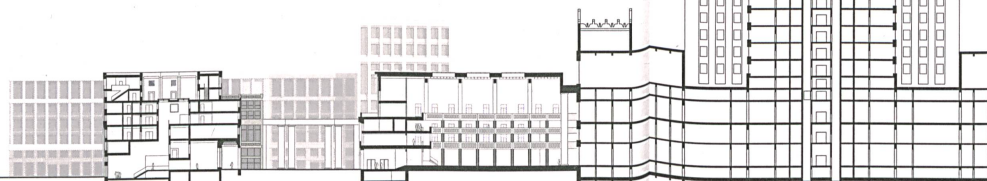
Der Neubau, der in den südlichen Hof eingreift, nimmt die Massstäblichkeit der Kulturpalast-Sockelbauten auf. | *Nowa zabudowa pojawia się m.in. na południowym dziedzińcu Pałacu, odnosząc się skalą do jego bocznych pawilonów.* Projekt: Dominique Beer, Johannes Gadient

Vorbild: Der Dom von Salzburg steht frei, definiert in seiner Umgebung aber drei Plätze. | *Nawiązanie: katedra w Salzburgu jest budynkiem wolno stojącym, jednak tak wpasowanym w tkankę miasta, że współtworzy trzy place.* Plan: Camillo Sitte

Schnitt A-A, Süd-Nord: Aleje Jerozolimskie-Kulturpalast. | *Przekrój A-A, Północ-Południe: Aleje Jerozolimskie-Pałac Kultury i Nauki.*

0 25 50m

Den Kulturpalast verweben

Der Kulturpalast, der heute denkmalgeschützte Monumentalbau, ist noch immer ein Fremdkörper im Stadtzentrum. Grund dafür ist nicht etwa seine enorme Grösse oder sein architektonischer Ausdruck. Das Problem ist seine räumliche Isolation auf dem 600 mal 400 Meter grossen Platz, die ihn überhöht. Das Projekt will ihm diese räumliche Distanz und die Distanziertheit nehmen. Er soll in den Stadtkörper eingebunden werden und damit Teil der Stadt werden, so wie er auch Teil der Geschichte Warschaws ist. Die Stadtstruktur, ihre Häuserblocks, Strassen und Plätze sollen →

Zintegrować Pałac Kultury z miastem

Pałac Kultury, choć wpisany na listę zabytków, wciąż jest w centrum miasta „ciałem obcym”. Nie z uwagi na swoje niezwykle wręcz gabaryty czy też charakter architektury. Problem stanowi przestrzenna izolacja budynku na placu o wymiarach 600 x 400 metrów, który wydaje się dla niego po prostu zbyt duży. Celem projektu jest zmiana skali. Pałac powinien być zrośnięty z tkanką miasta i stać się częścią Warszawy, tak jak jest częścią jej historii. Zespoły budynków, ulice i place winny w przyszłości sięgać pod sam Pałac. Zaryzykowałbym tezę, że nawet →

→ künftig bis zum Kulturpalast reichen. Mehr noch: Er soll Bestandteil der innerstädtischen Struktur Warschau werden. Dabei sieht das Projekt auch vor, an den Kulturpalast anzubauen – mit der nötigen Sorgfalt und dem Respekt, der einem historischen Gebäude gebührt.

Vorbilder für diese stadträumliche Strategie finden sich sowohl in Städten des Mittelalters als auch des Barocks. Eines der Beispiele ist der Dom in Salzburg mit seinen umliegenden Bauten und Plätzen. Camillo Sitte beschreibt diesen Platz in seinem Buch *«Der Städtebau nach seinen künstlerischen Grundsätzen»*. Der von Vincenzo Scamozzi geplante und Anfang des 17. Jahrhunderts von Santino Solari im frühbarocken Stil ausgeführte Dom steht frei in der Salzburger Innenstadt. Über Bogengänge mit der Residenz und dem St. Peter-Stift verbunden, formuliert er drei städtische Plätze um sich herum: mit der Hauptfassade den geometrisch gefassten Domplatz und mit den beiden Seitenfassaden den Residenzplatz und den Kapitelpplatz. Der Kulturpalast in Warschau könnte – vergleichbar dem Salzburger Dom – Ausgangspunkt einer städtischen Struktur werden. Mit seiner Orthogonalität, dem zentrierten Turmbündel und den vier Flügelbauten eignet er sich dafür hervorragend. So sind an allen vier Seiten des Kulturpalastes öffentliche Plätze oder intimere Hofräume als Bindeglieder zur neuen Stadtstruktur entstanden.

Der repräsentativste und grösste Platz liegt vor dem Haupteingang. Seine Breite ist durch die Flügelbauten des Kulturpalastes bestimmt. Der Portikus des Haupteingangs, der Turm und die beiden flankierenden Flügelbauten dominieren den Platz und fassen ihn. Dem Kulturpalast gegenüber schliesst ein etwas erhöhter dreiteiliger Museumsbau mit einer zum Platz gerichteten Säulenhalle den Platz gegen die Ulica Marszałkowska ab. Die Rückseite des Palastes wird vom flachen, halbrunden Kongressgebäude dominiert. Zwei einander gegenüberliegende, höhere Bauten und eine frei stehende Kolonnade bilden eine Klammer und bilden den querliegenden Platz. Zusammen mit den beiden Flügelbauten wird der objektthafte Kongresssaal gefasst und ins orthogonale Stadtgefüge eingebunden.

Viel kleinräumiger sind die beiden Flanken des Palastes mit dem neuen Stadtteil verwoben. Im Süden bilden ein Saalbau und ein stirnseitig an die beiden bestehenden Flügelbauten angedocktes Gebäude eine Abfolge von Höfen und verknüpfen den Palast mit der neuen Stadt. Auf der gegenüberliegenden Seite verbindet ein neues Gebäude beide Flügelbauten miteinander und schafft so ebenfalls einen Hofraum und die Verknüpfung mit dem neuen Stadtkörper.

Die verbindenden architektonischen Elemente von Kulturpalast und Stadt sind seine bestehenden Portikus. Dem Gebäude vorgelagert eignen sie sich hervorragend als Anknüpfungspunkte. Sie verengen Strassenräume, werden erweitert oder zu verbindenden Säulenhallen ausgebaut und schaffen so verbindende Hofräume, oder sie werden sogar als Andockungspunkte in Neubauten integriert. Thomas Schregenberger

→ więcej. Gmach należy zdecydowanie uczynić składową śródmiejskiej struktury. Koncepcja przewiduje więc, że niektóre budynki będą do niego przylegały. Oczywiście z respektem należnym obiektowi historycznemu.

Wzory dla tej strategii można odnaleźć zarówno w miastach średniowiecza, jak i baroku. Jednym z nich jest otoczenie katedry w Salzburgu. Camillo Sitte podaje ten przykład w swoim dziele *«Der Städtebau nach seinen künstlerischen Grundsätzen»*. Wokół zaprojektowanej przez Vincenzo Scamozziego, a zbudowanej ostatecznie na początku XVII wieku przez Santino Solariego wolno stojącej świątyni powstały trzy place miejskie: katedralny przed główną fasadą oraz Residenzplatz i Kapitelpplatz przy elewacjach bocznych. Pałac Kultury podobnie jak katedra w Salzburgu mógłby stać się punktem wyjścia do stworzenia nowej struktury miasta. Ze swą ortogonalnością, wieżami i skrzydłami świetnie się do tego nadaje. I tak z wszystkich czterech stron powstałyby place publiczne i kameralne dziedzińce włączone w nową tkankę miasta.

Najbardziej reprezentacyjny i największy plac znalazłby się przed głównym wejściem. Jego szerokość wyznaczałyby skrzydła Pałacu. Portyk wejściowy, wieża i dwa skrzydła boczne dominowałyby nad placem i stanowiłyby jego oprawę. Po drugiej stronie przestrzeni zamykałby nieco podwyższony, trzyczęściowy budynek muzeum ze skierowanymi ku niemu arkadami. Od ulicy Emilii Plater zwraca dziś uwagę półokrągła Sala Kongresowa. Zaproponowane w koncepcji dwa znajdujące się naprzeciwko siebie, wysokie budynki połączone kolumnadą stanowiłyby tu dla niej kłame, wyznaczając kolejny plac.

O wiele skromniejsze pod względem rozmiarów byłyby dwie boczne flanki Pałacu. Na południu współtworzyłyby budynek sali połączonej od frontu z istniejącymi skrzydłami. Powstałby tu dziedzińiec, który scala socrealistyczny wieżowiec z przestrzenią centrum Warszawy.

W projekcie architektonicznymi łącznikami Pałacu Kultury z miastem są jego istniejące portyki. Świetnie nadają się jako punkt wyjścia do przeobrażeń tego rejonu, m.in. zawężając przestrzeń ulic i tworząc połączone rzędy arkad.

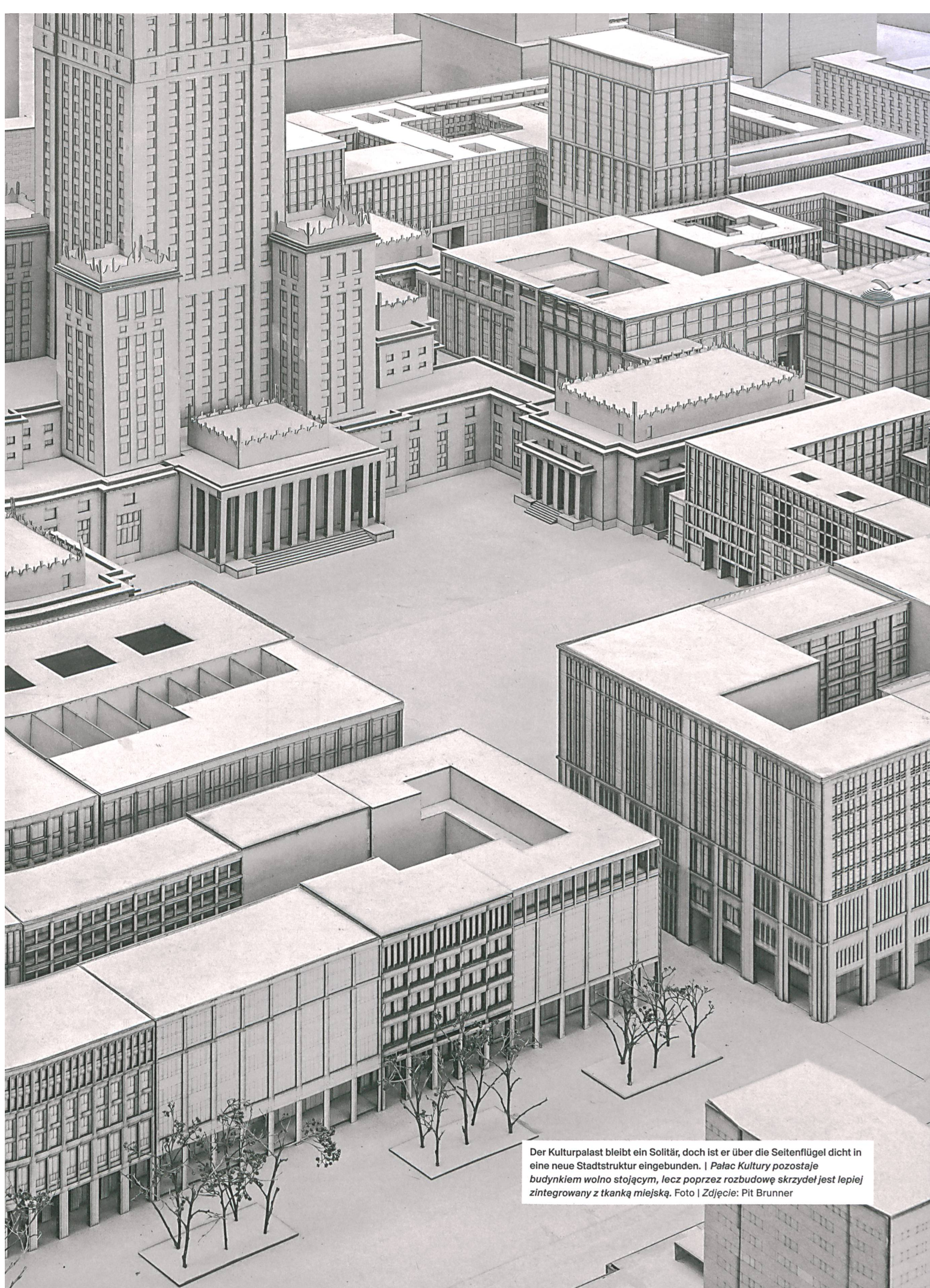
Thomas Schregenberger

Der Semesterablauf

Das Projekt entstand im Frühjahrssemester 2014 und besteht aus 81 Teilprojekten von ArchitekturstudentInnen des ZHAW-Bachelorkurses. Nach einem intensiven Studium von Warschau und dessen Wiederaufbau führte ein Wettbewerb unter neun Studententeams zu einem städtebaulichen Konzept und dem verbindlichen Masterplan. In lokalen Gruppen wurde das Projekt weiterentwickelt und im Plenum am grossen Modell wöchentlich koordiniert. Dort wurden gestalterische Regeln formuliert, Gebäudehöhen diskutiert, Nutzungen ausgehandelt und Fassadengliederungen, Hofdurchquerungen und Arkaden bestimmt. Während der Seminarwoche Mitte Semester in Warschau konnte das Projekt vor Ort überprüft werden. Neben dem Modell 1:200 ermöglichten gemeinsame Grundriss-, Fassaden- und Schnittpläne die Koordination des Gesamtprojektes.

Przebieg semestru

Projekt powstał w semestrze letnim 2014 roku i składał się z 81 podprojektów przygotowanych przez studentów studiów licencjackich ZHAW. Po zapoznaniu się z problematyką Warszawy, a zwłaszcza jej powojennej odbudowy, studenci wzięli udział w wewnętrznym konkursie na koncepcję urbanistyczną i masterplan. Zwycięski projekt opracowywany był w małych grupach, które raz w tygodniu zdawały relację z postępów na forum całej klasy. To tutaj, przy dużym modelu, narysowano ogólne zasady estetyczne, dyskutowano o wysokości i funkcji budynków, określono podział elewacji, połączenia między dziedzińcami czy rzędy arkad. W połowie semestru, podczas wizyty studyjnej w Warszawie, studenci mogli zweryfikować swoje pomysły. W koordynacji całego projektu pomógł model w skali 1:200, a także liczne rzuty i przekroje.

Der Kulturpalast bleibt ein Solitär, doch ist er über die Seitenflügel dicht in eine neue Stadtstruktur eingebunden. | Pałac Kultury pozostaje budynkiem wolno stojącym, lecz poprzez rozbudowę skrzydeł jest lepiej zintegrowany z tkanką miejską. Foto | Zdjęcie: Pit Brunner